

'Bromsnor' in Kattendijke

Het ontslag van veldwachter Jan Vermaire uit Kattendijke in 1853 hing al een tijd in de lucht. Maar al te vaak was hij betrappt op openbare dronkenschap en plichtsverzuim. Maar dat was nog niet het ergste. Vermaire werd tevens verdacht van diefstal, burengerucht en seksuele intimidatie. Maar liefst vier vrouwen uit het Zuid-Bevelandse dorp beweerden dat ze geregeld door de veldwachter waren lastiggevallen. Zo wist de vrouw van de plaatselijke hoofdonderwijzer te vertellen dat Vermaire meermalen had geprobeerd haar tot 'ontuchtigheden' over te halen. Als zij bereid was voor hem 'haar rokken op te lichten', zo vertrouwde ze de burgemeester toe, zou de veldwachter erop toezien dat haar man verzekerd was van genoeg leerlingen. Van een boerin uit het dorp kreeg de bur-

gemeester te horen dat Vermaire 'haar in hare koestal onverhoeds twee malen om het lijf heeft gevat en getracht heeft haar te omhelzen'.

Een veldwachter die zich zo gedroeg kon niet in functie blijven. In 1853 moest Vermaire dan ook zijn biezen pakken, ongetwijfeld tot grote opluchting van vele dorpingen. Zijn opvolger, Abraham Arnoldi, was uit ander hout gesneden. Hij gold als een plichtsgetrouw beambte die, in de halve eeuw dat hij dorpsveldwachter was, nooit voor enige aanstoot zorgde.

Veldwachter Abraham Arnoldi, van 1853 tot 1899 veldwachter van Kattendijke.

Vermaire was misschien een extreem geval, maar hij was zeker niet de enige politiemans die in het negentiende-eeuwse Zeeland vroegtijdig de laan werd uitgestuurd. Het aantal malen dat een veldwachter wegens plichtsverzuim, dronkenschap, luiheid of lafheid werd ontslagen, is niet met de vingers van één hand te tellen. Waar lag dat aan? Zeker niet alleen aan persoonlijke misdragingen. Ook het grote takenpakket, het lage loon, het uitgestrekte werkterrein en de houding van de burgemeester speelden een belangrijke rol.

Van een veldwachter werd ontzettend veel verwacht. In zekere zin was hij een manusje-van-alles. Zo moest hij het gedrag van de dorpingen in de gaten houden. Gooiden ze geen rommel op straat? Hielden de boeren hun vee wel in de gaten? Verder moesten ze bedelaars in de kraag grijpen, erop toezien dat de herbergen op tijd sloten en een oogje in het zeil houden bij allerlei evenementen waar veel volk op de been was. En dat alles voor een jaarloon van tweehonderd gulden, minder dan dat van een landarbeider.

Het lage loon dwong de man tot allerhande bijbaantjes. Een veldwachter die tevens schoenmaker, omroeper, kleermaker, bode en deurwaarder was, was zeker niet ongevoel. Dat hierdoor zijn eigenlijke baan wel eens in het gedrang kwam, spreekt voor zich. De hongerloontjes dwongen de meeste dienders niet alleen tot bijklussen, ze leidden er tevens toe dat ze tot op hoge leeftijd moesten doorwerken. Dat dit niet altijd bevorderlijk was voor de handhaving van de orde zal duidelijk zijn. Van een bejaard persoon kon immers niet worden verwacht dat hij in staat was dieven te achtervolgen of over sloten te springen.

Verder was een veldwachter onderworpen aan de grillen van zijn baas, de burgemeester. Er waren ongetwijfeld goede burgemeesters die zich met hart en ziel inzetten voor de belangen van hun dienders. Er waren er echter ook die hun veldwachter behandelden als een boodschappenjongen, die maar te doen had wat hem werd opgedragen. In sommige dorpen was het zelfs gebruikelijk dat de vrouw van de veldwachter als meid in de keuken van de burgemeesterswoning werkte.

Pas na de Eerste Wereldoorlog kwam aan deze misstanden een einde. Hogere lonen, minder bijbanen en een verbeterde rechtspositie zorgden daarvoor.

Albert L. Kort

Feijter GROEP

Feijter Groep Holding
Oostzeedijk 4
4521 PW Biervliet
T: 0115 481838
F: 0115 482563
info@feijtergroep.nl

GRONDVERZET
CULTUURTECHNIEK
MAAIWERKEN
SLOOPWERKEN
(STEDELIJKE) BAGGERWERKEN
INTERNATIONAAL ZWAARTRANSPORT

www.feijtergroep.nl

Recent verschenen

DE HELAASHEID & DE ZIN...

Auteur: A.F. Oostdijk

ISBN 978-90-804637-5-2

Een indringend en aangrijpend boek, waarin de schrijver verhaalt over de gebeurtenissen en gevoelens vóór en na het verkeersongeval waarbij op 23 jarige leeftijd zijn zoon en diens vriend om het leven kwamen.

UITGEVERIJ DRIJFVEER

Bestellen: www.uitgeverijdrijfveer.nl

Prijs: € 17,97

Verzendkosten: € 2,-

Uitgeverij
DRIJFVEER